

Полонська Т. К., канд. пед. наук, старш. наук. співроб,
старший науковий співробітник відділу навчання іноземних мов,
Інститут педагогіки Національної академії
педагогічних наук України, м. Київ

УДК 372.881.1

Полонська Т. К. Міжкультурна іншомовна комунікативна компетентність як основа навчання іноземної мови в сучасній гімназії. *Тенденції забезпечення якості освіти* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Дніпро, 22 січня 2021 р). Дніпро : Міжнародний гуманітарний дослідницький центр, 2021. С. 44 – 46.

МІЖКУЛЬТУРНА ІНШОМОВНА КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК ОСНОВА НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В СУЧАСНІЙ ГІМНАЗІЇ

У новітній методиці навчання іноземних мов актуалізується питання формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетентності учнів закладів загальної середньої освіти (ЗЗСО). Однією з найважливіших змін у навчанні іноземних мов за останні декілька десятиліть стало визнання культурного виміру ключовим складником, який суттєво змінив характер оволодіння мовою. Навчання іноземної мови більше не визначається з точки зору набуття комунікативної компетентності, що стосується здатності людини діяти цією мовою лінгвістично, соціолінгвістично та прагматично. Міжкультурна компетентність має стати компонентом мети навчання іноземних мов і невід’ємною частиною навчальної програми з іноземних мов для ЗЗСО.

Міжкультурний підхід, як базис сучасної іншомовної освіти, передбачає соціокультурну спрямованість навчання іноземних мов, прилучення учнів до культури країни, мова якої вивчається, а також для кращого пізнання культури своєї країни та її популяризації за допомогою іншомовних засобів. У цьому зв’язку метою навчання іноземної мови в межах міжкультурного підходу має бути не лише оволодіння учнями іноземною мовою і культурою країни, мова якої вивчається, але рівною мірою культурою рідної країни.

Існує чимало визначень міжкультурної комунікативної компетентності.

Наприклад, у Новому словнику методичних термінів і понять міжкультурна компетентність трактується як “здатність людини існувати в полікультурному суспільстві, досягати успішного розуміння представників інших культур і представників своєї культури” [1, с. 134].

На думку Н. Д. Гальскової і Н. І. Гез, міжкультурна компетентність – це “здатність, яка дозволяє особистості реалізувати себе в рамках діалогу культур” [2, с. 346], іншими словами, в умовах міжкультурної комунікації.

Відомий дослідник проблеми співвивчення мови і культури Ю. І. Пассов визначає іншомовну культуру як “ту частину загальної культури людства, якою учень може оволодіти у процесі комунікативної іншомовної освіти в пізнавальному (культурологічному), розвивальному (психологічному), виховному (педагогічному)

та навчальному (соціальному) аспектах” [3, с. 38]. Тобто, учений пропонує шлях у вигляді формули: “культура через мову і мова через культуру”. У процесі використання іноземної мови як засобу спілкування відбувається засвоєння фактів культури, а на основі цих фактів – оволодіння мовою як засобом комунікації.

Що стосується дефініції “міжкультурна іншомовна комунікативна компетентність” (МІКК), то вітчизняний учений-методист В. Г. Редько визначає її як “інтегровану характеристику особистості школяра, яка передбачає оволодіння ним досвідом іншомовного спілкування в усній та письмовій формах у межах програмових вимог і засвоєння культурних цінностей народу, мова якого вивчається, що здійснюється у формі діалогу культур” [4, с. 31]. На нашу думку, це визначення варто конкретизувати, доповнивши словосполучення “...мова якого вивчається, у порівнянні з культурою власного народу...”.

Формування МІКК в учнів ЗЗСО, у тому числі й гімназії, має здійснюватися у процесі навчання іноземної мови в контексті діалогу культур, тобто у спеціально організованому навчальному середовищі, в якому відбувається постійне зіткнення (зустріч) з новою мовою й культурою, та порівняння їх із власною. Це забезпечує міжкультурне спілкування тих, хто вивчає мову, з носіями іноземної культури та мови, стимулює розвиток емпатії, толерантності, міжкультурної чуйності та соціокультурної спостережливості.

Тобто, у процесі формування МІКК важливо створювати умови не для запам’ятовування учнями культурних фактів, а для зіставлення подібних явищ у культурі чужої країни із власною. Тому завдання для учнів повинні бути максимально наближеними до умов реального спілкування, тобто слід моделювати ті ситуації, які потенційно можуть виникнути в житті підлітків, а також виконуватися в різних видах мовленнєвої діяльності. Основними засобами формування МІКК учнів гімназії є комплекс вправ і завдань у чотирьох видах мовленнєвої діяльності (аудіюванні, говорінні, читанні, письмі). До видів освітньої діяльності, спрямованої на формування МІКК, можна також віднести метод проєктів, міжкультурне посередництво (медіація), листування електронною поштою чи месенджером, ігрові комунікативні технології тощо.

Таким чином, формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетентності покладає велику відповідальність на вчителів іноземних мов. Вони повинні ознайомити учнів гімназії з культурними особливостями інших країн і водночас підвищити їхню обізнаність про власну культуру, підготувати гімназистів до взаємодії з людьми інших культур, дати можливість учням зрозуміти та прийняти людей з інших культур як особистостей із протилежними поглядами, цінностями і поведінкою та допомогти їм зрозуміти, що така культурна взаємодія збагачує їхній життєвий досвід і сприяє вивченню іноземної мови.

Список використаних джерел

1. Азимов Э. Г., Щукин А. Н. Новый словарь методических терминов и понятий (теория и практика обучения языкам). Москва : ИКАР, 2009. 448 с.

2. Гальскова Н. Д., Гез Н. И. Теория обучения иностранным языкам: лингводидактика и методика. Москва : Изд. центр “Академия”, 2007. 336 с.

3. Пассов Е. И. Программа-концепция иноязычного коммуникативного образования. Москва : Просвещение, 2000. 173 с.

4. Редько В. Г. Компетентнісна парадигма змісту навчання іншомовного спілкування в сучасних гімназіях. *Information, its impact on social and technical progresses : abstracts of VII International Scientific and Practical Conference*. Haifa : International Science Group, 2020. P. 31 – 32.

Рогульська О. О., д-р. пед. наук, доцент,
доцент кафедри практики іноземної
мови та методики викладання,
Хмельницький національний
університет, м. Хмельницький

УДК 378.147

Тарасова О. В., канд. пед. наук, доцент,
доцент кафедри практики іноземної
мови та методики викладання,
Хмельницький національний
університет, м. Хмельницький

Рогульська О. О., Тарасова О. В. Використання тренінгових технологій для активізації зацікавленості студентів в особистісному зростанні. *Тенденції забезпечення якості освіти : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Дніпро, 22 січня 2021 р)*. Дніпро : Міжнародний гуманітарний дослідницький центр, 2021. С. 46 – 48.

ВИКОРИСТАННЯ ТРЕНІНГОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ АКТИВІЗАЦІЇ ЗАЦІКАВЛЕНОСТІ СТУДЕНТІВ В ОСОБИСТІСНОМУ ЗРОСТАННІ

Застосування тренінгових технологій дало змогу активізувати зацікавленість студентів в особистісному зростанні – свідомій систематичній роботі з формування суспільно цінних якостей характеру, притаманних гармонійно розвиненій особистості, трансформації недоліків поведінки, негативних рис та особистісних якостей; акцентувати на ставленні студентів до майбутньої професійної діяльності, до формування позитивної мотивації, до набуття знань, умінь і навичок за короткий час. Тренінгові технології передбачають виконання професійних дій студентами із самостійного розв’язання типових та нестандартних фахових проблем. У тренінгу широко використано методи, які спрямовані на стимуляцію взаємодії учасників. Усі вони об’єднані під назвою інтерактивні технології й забезпечують взаємодію та власну активність учасників під час динамічного навчального процесу. Тренінг сприяє розвитку вмінь студентів